

Jaarverslag 2023

Stichting Oude Hollandse Waterlinie

Stichting Oude Hollandse Waterlinie
Houttuinlaan 4, 3447 GM Woerden
KvK: 69983135 RSIN: 858090879

Beste lezer,

Voor u ligt het sociaal jaarverslag van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie. Na het fantastische jubileumjaar 2022 van de Oude Hollandse Waterlinie stond 2023 in het teken van bezinning en reflectie. De basisactiviteiten van de stichting liepen natuurlijk gewoon door. Marketing & communicatie, educatie en voorlichting zijn de ruggengraat van de stichting. Maar ook onze verbindende rol voor alle partijen die deel uitmaken van de Oude Hollandse Waterlinie. Maar financieel hebben we met andere uitdagingen te maken. De subsidies van Zuid-Holland en Utrecht liepen terug waardoor we behoorlijk moeten interen op ons eigen vermogen en sommige deelnemers van de stichting geven aan geen budget meer te hebben voor hun cultureel erfgoed. Dit voelen wij en dat ziet u terug in onze jaarrekening.

Wij hebben in 2023, met dank aan het Cultuurfonds, een prachtig wandelrouteboek uitgegeven, waarin ook de broedseizoenen en OV knooppunten opgenomen zijn. Dit boek is genomineerd voor de Benelux top 5 van beste wandelgidsen. Alle vestingsteden zijn dit jaar bezocht door onze directeur, die dit jaar een wandelboek mee nam. En als laatste is onze Kennisdag samen met de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Zuiderwaterlinie het vermelden waard. Een nieuwe vorm van Waterlinieberaad, waar bestuurders, ambtenaren, historici en andere geïnteresseerden samen komen over een specifiek onderwerp wat ons allen raakt. Een moment van ontmoeting en inspiratie. En dat wens ik u ook toe bij het lezen van dit sociaal jaarverslag.

Ook komend jaar zetten wij ons in om met u in verbinding te blijven en onze netwerken aan elkaar te koppelen. Want alleen gaat snel, maar samen kom je verder. Ik wens u veel plezier toe met dit jaarverslag.

Tjerk Bruinsma
voorzitter Stichting Oude Hollandse Waterlinie

Over de organisatie

De Stichting Oude Hollandse Waterlinie is notarieel opgericht op 1 november 2017 en vervolgens ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, KvK nr.: 69983135.

- Post- en bezoekadres: Houttuinlaan 4, 3447 GM Woerden
- Telefoonnummer: 0348-483474
- Email: contact@ohwl.nl
- Website: www.oudehollandsewaterlinie.nl

Bestuur

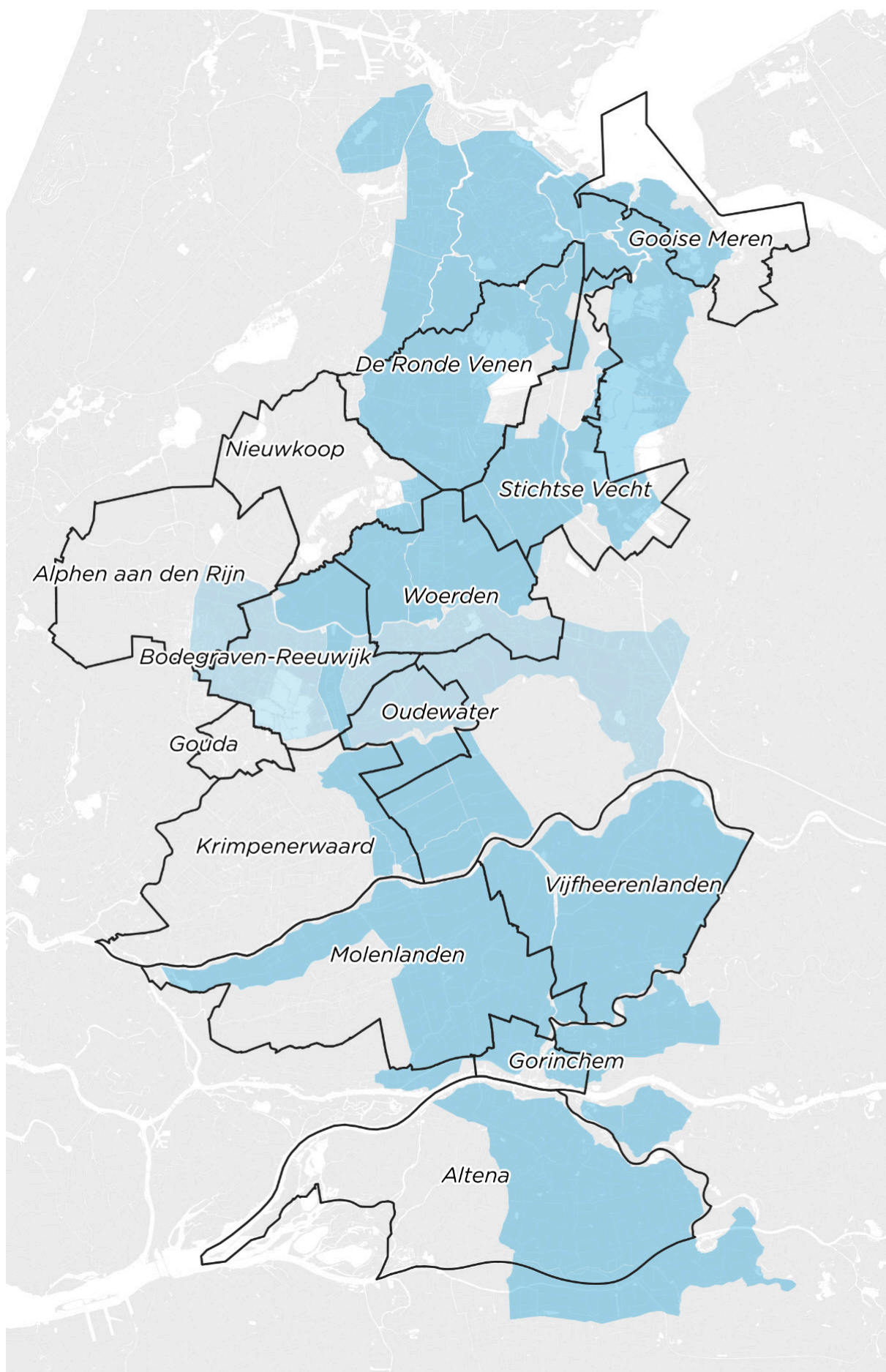
Het bestuur van de stichting bestond in 2023 uit:

- Voorzitter: de heer Tjerk Bruinsma, oud-burgemeester
- Secretaris: de heer Frans Buijserd, oud-burgemeester
- Penningmeester: de heer Michel du Chatinier, oud-wethouder
- Lid: de heer Willem van der Steeg, bestuur waterschap HDSR
- Lid: de heer Thierry van Vugt, wethouder gemeente Gouda
- Lid: mevrouw Bea de Buissonjé, bestuur waterschap AGV

Directeur van de stichting is mevrouw Anastasia van der Lugt.

Voorzitter, secretaris en penningmeester functioneren tevens als dagelijks bestuur, daarbij geadviseerd door de directeur.

Rechts een kaart met de in 2023 bij Stichting OHW aangesloten gemeenten. Verder de waterschappen Amstel Gooi en Vecht, Rivierenland en de Stichtse Rijnlanden.

Doel en missie

De Stichting heeft ten doel bij te dragen aan het behoud van ons nationaal erfgoed de Oude Hollandse Waterlinie, door:

- het in stand houden van de natuur-, landschaps- en cultuurwaarden van de linie;
- het bekend en bemind maken van militair en watererfgoed, fysiek en immaterieel;
- een duurzame maatschappelijke benutting van de linie;
- het bevorderen en stimuleren van de onderlinge samenwerking door de vestingsteden met elkaar te verbinden;
- relaties en samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere relevante waterlinies.

Het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie loopt door vijf provincies: Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland. Het omvat een groot deel van het Nationaal Landschap Groene Hart, een groot gebied met veel ruimtelijke kwaliteiten, zoals nieuwe en natte natuur, landschap, cultuur, openheid en stilte: een natuurlijke habitat voor burgers en dieren.

Missie

De missie van de Stichting OHW wordt verwoord in het marketingplan dat de provincie Zuid-Holland heeft laten opstellen door Bosscher en Klein, bureau voor destiniatiemarketing, en een nota van de hand van marketeer Michiel van der Schaaf met de focus op het jubileumjaar 2022. Beide plannen zien grote kansen om de OHW meer bekendheid te geven.

Marketing, promotie en pr

In 2023 heeft Stichting OHW zich ingezet voor een reeks aan on- en offline marketingprojecten. De basis hiervoor was het marketing- en communicatieplan dat in opdracht van de Erfgoedtafel Oude Hollandse Waterlinie in 2021 is opgesteld. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste marketing-, communicatie- en pr-activiteiten van de Stichting OHW.

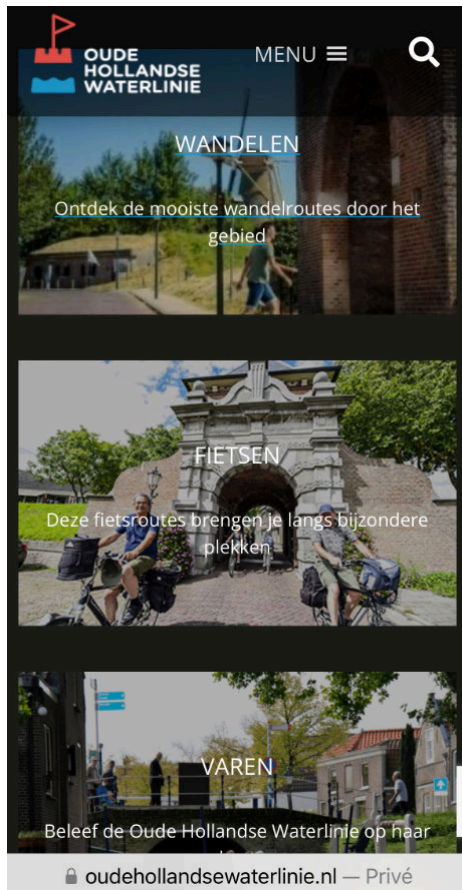
De gehanteerde strategie

De Stichting OHW zet zich in om de waterlinie op een eigentijdse en aansprekende manier onder de aandacht brengen bij een breed publiek. Een aantal onderdelen worden hiervoor ingezet:

1. Positioneren gaat over het bepalen van de juiste identiteit en boodschap voor de Oude Hollandse Waterlinie. De waterlinie laten zien als een uniek en relevant stukje Nederlandse geschiedenis dat voor iedereen interessant is om te ontdekken.
2. Communicatie is het tweede onderdeel van de strategie. Hierbij hebben we de juiste kanalen en boodschappen gebruiken om de doelgroep te bereiken. Daarbij hebben we ons op een breed publiek gericht, van jong tot oud. De waterlinie is op een laagdrempelige en interactieve manier gepresenteerd. Door gebruik te maken van moderne media, zoals sociale media en virtual reality, is de waterlinie toegankelijker gemaakt voor een nieuwe generatie.
3. Het derde onderdeel was versterken en uitbreiden van de samenwerking met verschillende partijen, zoals gemeenten, culturele organisaties en bedrijven. Cruciaal is om de waterlinie op de kaart te zetten. Door gezamenlijk inzet van marketing, promotie en pr hebben partijen elkaar versterkt en zo meer bezoekers getrokken.

Publiek- en partnerwebsite

Een belangrijk onderdeel van onze marketingstrategie is het onderhouden van onze website en sociale media-accounts. In 2022 hebben wij veel tijd en energie gestoken in het verbeteren van onze website; daar is in 2023

op voortgebouwd. Op de website voor het publiek zijn de centrale agenda's en de nieuwsrubrieken ingezet om alles rond de OHW centraal zichtbaar te maken. Daarnaast biedt de website informatie over vestingsteden, routes en historie aan en kan men boeken bestellen.

1. In 2023 is de website 41.036 keer bezocht. Een verwachte daling ten opzichte van het jubileumjaar, toen de website 48.852 keer is bezocht. Het aantal 'gebeurtenissen' op de website in 2023 - zoals het aanklikken van artikelen, foto's en routes - bedroeg 291.664.
2. De gemiddelde bezoeker was ruim 4 minuten op de website, en bezocht ongeveer 3 à 4 pagina's.
3. De populairste pagina's op de website waren: wandelroutes, ontdek de vestingsteden en fietsroutes.

Sociale media

In 2023 is voortgebouwd op de groeiende rol van sociale media in de online activiteiten van Stichting OHW. We hebben onze sociale media-accounts actief gebruikt om het publiek te informeren over historie, vestingsteden, routes, evenementen en andere activiteiten. Zo hebben we veel berichten en foto's geplaatst, en berichten gedeeld van partners, zoals locaties, destinationmarketing organisaties, fotografen en wandelaars. Hierdoor worden onze berichten vaker gedeeld en krijgen we kwalitatieve

content aangeleverd om te delen. Het aantal volgers op Instagram bedroeg aan het eind van het jaar 1.782 (+335) en op Facebook 1.783 (+287). De betrokkenheid van volgers is zeer goed in vergelijking met soortgelijke accounts. Doordat er in 2023 minder evenementen zijn georganiseerd zien we een daling in het bereik van de 'berichten', die meestal over evenementen gaan. Ook is in 2022 ingezet op betaalde advertenties, terwijl het voor 2023 gaat om organische (niet betaalde) cijfers. Het bereik van de 'stories' is wel flink gestegen. Dit is een opkomende trend, en hier is daarom meer op ingezet. Daarnaast informeren wij ons zakelijk netwerk via LinkedIn.

Sociale media	Bereik	t.o.v. 2022
Instagram berichten (3x per week)	82.542	- 47%
Instagram stories (20x per week)	140.692	+ 107%
Facebook berichten (3x per week)	75.800	- 21%
Facebook stories (20x per week)	90.309	+ 255%

Nieuwsbrieven

Er zijn maandelijks twee nieuwsbrieven verstuurd. Een voor publiek en een voor partners. Het aantal totale aantal nieuwsbrieflezers blijft gestaag

groeien, in 2023 naar 2.413 (+14%). We hebben pop-ups op de website geplaatst en andere gerichte acties ondernomen om dat te bereiken. De nieuwsbrieven worden goed gelezen. De openingsratio is 62% (branchegemiddelde 40%), wat over het hele jaar 43.434 contactmomenten opleverde met een in de OHW geïnteresseerd publiek.

Offline marketing

De Oude Hollandse Waterlinie werd ook offline zichtbaar gemaakt op uiteenlopende locaties en manieren. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- De wandelgids
- Exposities en lezingen
- De fotowedstrijd
- Recreatiekrant Groene Hart 'Op pad in het Groene Hart'
- De Waterboulevard in Gorinchem en Alphen aan den Rijn
- Themanummer Erfgoed Magazine
- Artikelen in het Wandel Magazine
- Gratis publiciteit in media
- Uitreiken van jubileumvlaggen

Het totale bereik van de offline marketing wordt geschat op 1,1 miljoen.

Kennis

Het 'Waterlinie Academie' project is gericht op het verzamelen, ontsluiten en delen van kennis over de Oude Hollandse Waterlinie. Het vormt daarmee de basis voor de betrokkenheid van Stichting OHW bij vele projecten met en van derden.

Samenwerking

In april vond de tweede Kennisdag Waterlinies plaats in het Hollandse Muiden. Hierbij is samengewerkt met het Kenniscentrum Waterlinies (Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam) en de Alliantie Zuiderwaterlinie. Ruim 80 personen hebben deelgenomen aan de bijeenkomst, de maximale capaciteit van de locatie. Naast medewerkers van provincies, waterschappen en gemeenten waren er lokale ondernemers, beheerders en vrijwilligers van erfgoedlocaties, medewerkers van musea en leden van historische verenigingen aanwezig. De Kennisdag Waterlinies blijkt een geschikte manier om historische en praktische kennis uit te wisselen. Veel uitdagingen voor het beheer, behoud, en het bekend maken en benutten van waterlinie-erfgoed zijn in iedere linie gelijk, of het nu in de Oude Hollandse Waterlinie is of andere Nederlandse waterlinies.

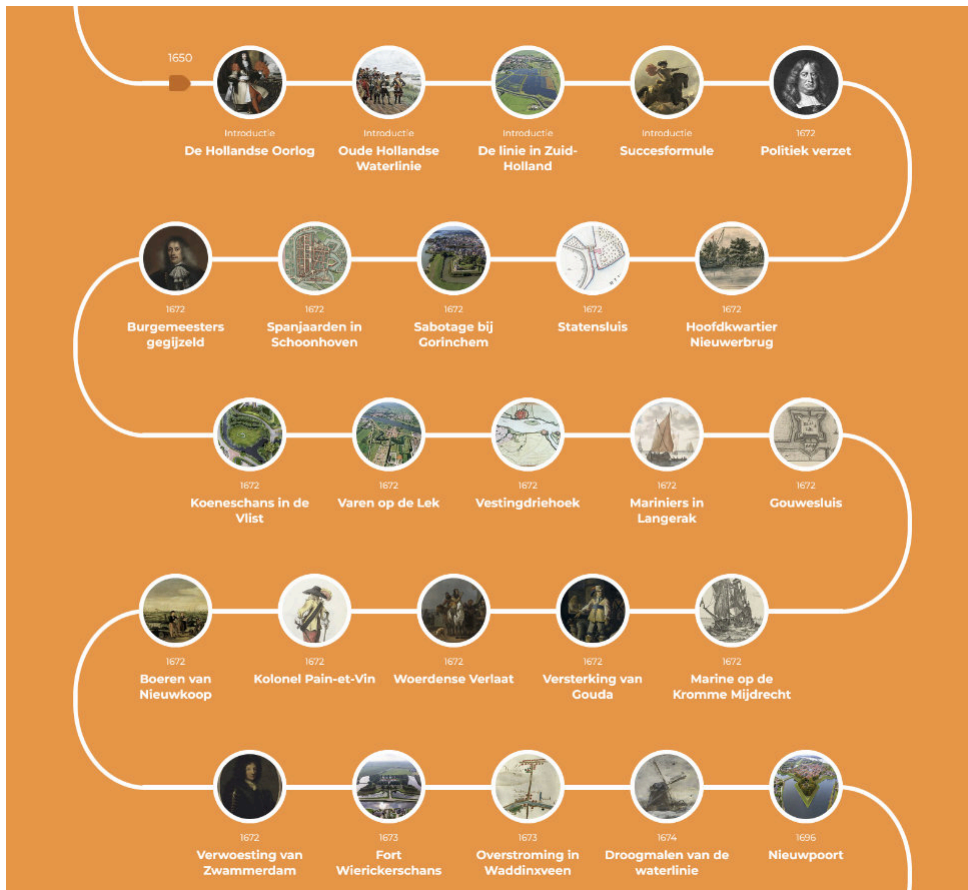
In oktober is een nieuw OHW-informatiebord onthuld bij Fort Wierickerschans. Het is onderdeel van een serie borden, waaronder van de Romeinse Limes, en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden; de initiatiefnemer voor het project. Het bord is uitgevoerd in de moderne huisstijl en informeert bezoekers over de gebeurtenissen in 1672, het ontstaan van het fort, en het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad.

Er zijn gedurende het jaar tevens bijdragen geleverd aan de projecten van derden, waaronder Stichting Menno van Coehoorn en diverse historische verenigingen.

Educatieprogramma

Samen met het Erfgoedhuis Zuid-Holland is gewerkt aan een educatief programma over de Oude Hollandse Waterlinie voor basisschoolgroepen 7 en 8. Het project werd geleid door het Erfgoedhuis, dat specialisten heeft ingezet om verhalen en lesprogramma's op te stellen. Er zijn programma's gemaakt voor de gemeenten Gouda en Nieuwkoop. Meestal met inbreng van de lokale historische vereniging. Stichting OHW verzorgde tevens de communicatie met Kunstgebouw.

Lezingen

Stichting OHW heeft in 2023 een lezing gegeven in Tiel bij het waterschap Rivierenlanden in het kader van hun jubileumprogramma. Samen met een bijdrage van het Regionaal Archief Rivierenland stond het programma in het teken van de geschiedenis van het waterschap. In het werkgebied van het waterschap zijn meerdere keren inundaties ingezet; tijdens de oorlog met Frankrijk in 1672, tijdens de Frans-Bataafse invasie in 1794 en zelfs nog aan het begin van de Tweede Wereldoorlog in mei 1940; een van de weinige daadwerkelijke inundaties in de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Publicaties

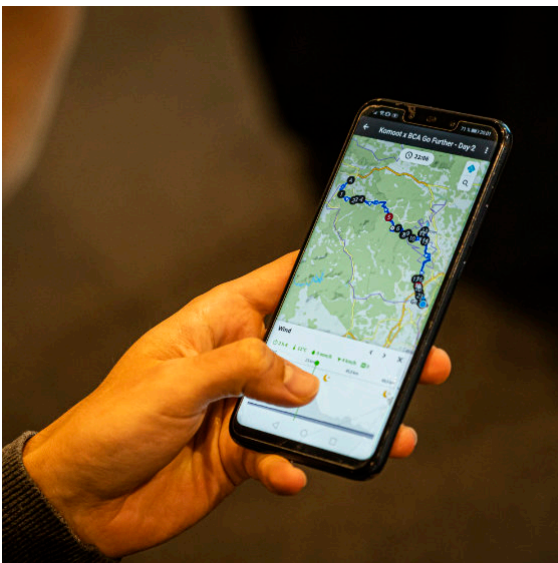
Op basis van de bijdragen van Stichting OHW aan het genoemde educatieprogramma (en eerdere publicaties) is in 2023 een 'Canon van de Oude Hollandse Waterlinie in Zuid-Holland' gepubliceerd op de website van de Canon van Nederland (afbeelding boven). In circa 30 verhalen worden belangrijke gebeurtenissen, personen en het erfgoed van de Oude Hollandse Waterlinie toegelicht. De website richt zich voornamelijk op het onderwijs, en de geplaatste verhalen zijn daarmee een inhoudelijke aanvulling op het educatieprogramma.

Stichting OHW heeft in 2023 een volledig herziene versie van het artikel over de Oude Hollandse Waterlinie geplaatst op Wikipedia. De online encyclopedie is al jaren een van de top 10 meest bezochte websites in Nederland. Wikipedia staat ook altijd hoog in de zoekresultaten op websites als Google en Bing. Het is daarom van belang dat informatie over de Oude Hollandse Waterlinie op het platform zowel uitgebreid als historisch correct is.

Het samenwerkingsproject met Deltares e.a. waarin de inundaties met moderne technieken zijn gesimuleerd heeft in 2022 een fraaie presentatie en publieksvriendelijke animatie opgeleverd. Tevens is er een inhoudelijk artikel geschreven voor het Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis waarin de methodes en onderzoeksresultaten zijn samengevat. Het artikel 'Een reflectie op de Oude Hollandse Waterlinie (1672): De inundaties in cultuur-historisch en waterbouwkundig perspectief' is verschenen in Vol. 32, editie 2 van het tijdschrift en bestaat uit bijdragen van diverse experts die aan het project hebben gewerkt. Het tijdschrift is een gerespecteerde publicatie in het vakgebied en is gratis online beschikbaar.

Net als in eerdere jaren hebben diverse schrijvers en onderzoekers in 2023 contact gezocht met Stichting OHW met vragen over de waterlinie, het leger en over gerelateerde gebeurtenissen in 1672.

Routes

Stichting OHW heeft in 2023 een nieuwe wandelgids uitgebracht voor het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad, dat wandelaars in elf etappes van Slot Loevestein naar het Muiderslot voert - (bijna) het hele liniegebied! Ook zijn bestaande routes beschikbaar gemaakt op populaire online platformen zoals izi.TRAVEL en Komoot.

Wandelgids

De wandelgids met teksten van journalist en wandelaar Paul van Bodengraven is een volledig overzicht van het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad, met een uitgebreide routebeschrijving, fraaie kaarten en foto's en korte door Stichting OHW verzorgde historische verhalen.

De wandelgids is positief ontvangen, en kreeg als bonus erkenning tijdens de verkiezing voor de 'Wandelroute van het Jaar'. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt tijdens de Fiets- en Wandelbeurs, gericht op de Benelux. Het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad behoorde tot de laatste vijf kandidaten (waarvan drie Nederlandse), maar won helaas niet.

Komoot

Het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad is in 2023 geplaatst op Komoot, de populaire online routeplanner voor fietsers, wandelaars en tal van andere recreanten en sporters. De Komoot app helpt vervolgens met het navigeren van de route.

Bijzonder aan dit platform is de mogelijkheid om publieke Highlights te maken, die door anderen beoordeeld kunnen worden. Zodoende ontstaat een kaart vol populaire Highlights met afbeeldingen en korte beschrijvingen die gebruikers een indruk geven van bepaalde routes, of die ze kunnen opnemen in hun eigen routes. Recreanten die liever hun eigen routes maken komen zo alsnog in contact met het erfgoed van de Oude Hollandse Waterlinie.

Naast het lange wandelpad zijn ook alle dertien Ommetjes op Komoot geplaatst. Deze korte wandelingen rond de (vesting)steden zijn al jaren een van de best bezochte pagina's op [oudehollandsewaterlinie.nl](https://www.oudehollandsewaterlinie.nl).

Exposities

De reizende expositie van Stichting OHW is in 2023 het hele jaar zichtbaar geweest in Naarden. Het langdurige bezoek sloot aan bij het lokale 350-jarig jubileum van de belegering en inname van Naarden, in september 1673, door het Nederlandse leger.

Project Verbeeld

De reizende expositie *De Oude Hollandse Waterlinie*, bestaande uit een set van acht banners (100x200cm) stond vanaf november 2022 in het Nederlands Vestingmuseum in Naarden. De officiële opening was in januari 2023. Het was tegelijk de eerste bijeenkomst van de 'vrienden' van het museum na de lange coronavirus-periode. Op de banners wordt het verhaal van de waterlinie verteld, van de oorlog in 1672 tot de overgang naar de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de huidige situatie als cultureel erfgoed. Daarbij stond ook een informatiezuil; een touchscreen met toegang tot relevante websites. De banners stonden in een van de kazematten, de informatiezuil bij de entree van het museum. De tentoonstelling 'Naarden ontzet! Holland gered?' was vanaf 9 september in het Vestingmuseum te zien. De Stichting was niet inhoudelijk betrokken bij deze tentoonstelling, maar heeft de elkaar aanvullende exposities wel veelvuldig onder de aandacht gebracht.

In juni is in Gouda, in de tuin van Museum Gouda, een vrij toegankelijke expositie geopend over de Oude Hollandse Waterlinie en de verdwenen Statensluis aan de Hollandsche IJssel. De expositie is een samenwerking tussen Archeologische Vereniging Gouda, Historische Vereniging Die Gouda en Stichting OHW. De expositie zal naar verwachting tot medio 2025 te zien zijn.

Recycling

De twee sets banners die in 2023 niet meer werden gebruikt zijn ontmanteld en van de 16 pvc-doeken zijn ca. 50 tassen gemaakt. Deze tassen zijn verkocht en als geschenk verspreid. De 8 banners die nog tot halverwege 2024 in Naarden staan zullen daarna ook op deze manier worden gerecycled.

Fotowedstrijd

Jaarlijks organiseert Stichting OHW een fotowedstrijd. De vestingsteden en de inundatiegebieden lenen zich immers voor prachtige plaatjes. Het thema van de fotowedstrijd 2023 was 'Wandelen langs de Oude Hollandse Waterlinie', en sloot daarmee aan bij de wandelgids.

Wandelen

Wandelaars van het Oude Hollandse Waterlinie Wandelpad passeren tussen Slot Loevestein en het Muiderslot talrijke bijzondere locaties. Dat bleek tijdens het beoordelen van de inzendingen. Van het platteland tot de vestingwallen en van brede rivieren tot uitgestrekte plassen; elk aspect van de waterlinie werd fraai in beeld gebracht door de vele inzenders. De jury had daarom een moeilijke taak om drie prijswinnaars aan te wijzen. En ook opmerkelijk: dit jaar waren veel foto's gemaakt tijdens zonsopkomst en zonsondergang.

De winnaar

De winnaar van de fotowedstrijd 2023 is **Patrick Ippel**. De jury vond zijn kleurrijke foto van de verdedigingswerken in Gorinchem eruit springen.

Slotwoord

Met in onze herinnering een geweldig jaar van vieringen begonnen we in 2023 aan een totaal nieuwe situatie. Onze energie was in aanloop naar 2022 gericht op de begeleiding en verbinding van alle activiteiten die door onze partners in het teken van 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie georganiseerd werden. In 2022 hebben wij ons ingezet om er een fantastisch feest jaar van te maken.

2023 begon met een herijking van onze activiteiten. Om te beginnen met onze Marketing & Communicatie. De stichting heeft nieuwsbrieven, social media en de website die voortdurend voorzien worden met informatie van onze partners en zo breed wordt gedeeld met geïnteresseerden. Daarnaast nemen we deel aan diverse samenwerkingen in het Groene Hart, de museale wereld, de vestingsteden en eigenlijk op ieder gebied waar wij van dienst kunnen zijn. Wij maken onderdeel uit van de Erfgoed tafel Oude Hollandse Waterlinie van de provincie Zuid-Holland, waarvan wij de opdracht kregen om een nieuw Marketingplan te schrijven voor de Erfgoed tafel. Maar we voeren ook het gesprek over samenwerkingen met de andere waterlinies en de borging van historische content.

Op 16 december 2022 stond ons Waterlinieberaad in het teken van de toekomst. Omdat dit vrij kort voor de kennis dag van 21 april 2023 kwam en hiervoor dezelfde deelnemers waren uitgenodigd, hebben wij ervoor gekozen om niet nog een dag voor bestuurders te houden. Wij hebben daarvoor in de plaats onze jaarlijkse kennis dag met de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Zuiderwaterlinie gehouden, met een veel bredere scope op samenwerking en verbinding. Ontzettend goed om te zien dat dit zoveel geïnteresseerden samenbrengt. Ook hebben we in 2023 onze deelnemers bezocht om te inventariseren wat het ravijnjaar voor ze betekent en hoe wij kunnen helpen om toegang tot de relevante fondsen en subsidies te krijgen.

De Oude Hollandse Waterlinie staat voor grote uitdagingen. Met opgaves als woningbouw, veranderingen in het klimaat en de energietransitie. Het gebied krijgt van de provincies minder aandacht, omdat de beheer fase is bereikt waarlangs de subsidie lat wordt gelegd. De gemeenten krijgen minder geld vanuit de landelijke overheid waardoor er minder beschikbaar is voor investeren in toerisme, recreatie en cultureel erfgoed. En de vacatures in gemeenteland nemen toe, waardoor invulling van beleid opgeschort wordt.

De stichting heeft hier uiteraard ook last van en moet hierop anticiperen. Reden temeer om met elkaar de verbinding te blijven zoeken en de goede initiatieven met elkaar te delen. Onze historie en het mooie gebied verdient onze permanente aandacht en de stichting pakt daar graag de voortrekkersrol in. Ik ben dan ook trots op ons team dat zich met zoveel kennis en kunde inzet voor de stichting. Dat hebben we met veel liefde gedaan in 2023 en blijven dit doen in 2024. Met dank aan iedereen die zich zo voor de Oude Hollandse Waterlinie inzet!

Anastasia van der Lugt
directeur Oude Hollandse Waterlinie